

Nota van zienswijzen

**Ontwerp-projectplan Waterwet
“EVZ Leijgraaf”**

December 2021

Waterschap Aa en Maas

Geanonimiseerde versie

Nota van zienswijzen

n.a.v. ontwerp-projectplan Leijgraaf.

Nr.	Lid	Samenvatting zienswijzen	Overwegingen waterschap	Conclusie/gevolg
1.	A	Inspreker merkt op dat de nieuwe kade wordt aangelegd op dezelfde hoogte als de oude kade, terwijl eerder is aangegeven dat deze verhoogd zou worden in verband met een knelpunt bij hoogwater.	In het projectplan heeft het waterschap ten onrechte aangegeven dat de bestaande kade een knelpunt is bij hoogwater. De kade betreft een zogenaamde overige kering, waarvoor beleidsmatig geen kaders/normen zijn. Het waterschap heeft getoetst of deze locatie in de huidige situatie een knelpunt is voor wateroverlast. Hier blijkt er met de huidige hoogte van de kade geen knelpunt te zijn (bepaald o.b.v. modelberekening waarbij gerekend is met huidige hoogtes kade). Kijkend naar de functie die het achterland heeft (gras en akker) is daarbij getoetst aan de bijbehorende beschermingsnormen van respectievelijk T=10 en T=25 (situaties die eens in de 10 dan wel eens in de 25 jaar voorkomen). De hoogte van de kade aan de noordzijde voldoet aan een situatie die eens in de 100 jaar voorkomt (T=100). De ontwerpkeuze om een nieuwe kade aan te leggen is tweeledig. Ten eerste creëren we extra capaciteit voor de Leijgraaf in natte perioden tussen de bestaande kade en de nieuwe kade. Ten tweede kunnen we in profiel A-A' ruimte creëren voor een natuurvriendelijke oever door de bestaande kade daar af te graven. De nieuwe kade zorgt ervoor dat achtergelegen gebied niet zal overstromen bij hoogwater.	Wijziging projectplan
	B	Inspreker wenst de uitstroomleiding van gemaal 211GOW te verleggen naar 5,25 NAP. Volgens inspreker is dit het ideale peil te zijn voor de sloot in zomersituaties en is kostenefficiënt.	Het voorgestelde peil van de uitstroomleiding van gemaal 211GOW is bekeken door de buitendienst en hydroloog van waterschap Aa en Maas. Het voorgestelde peil is inderdaad kostenefficiënt en leidt tot een gewenste waterstand. Het aanpassen van het gemaal is opgenomen in het definitieve projectplan Waterwet.	Wijziging projectplan
	C	Inspreker merkt op dat in bijlage 1, pagina 250, een gedeelte van zijn perceel ingetekend is als projectgebied.	De perceelsgrens ligt precies evenwijdig aan de nieuwe sloot, tot aan de knik in de sloot, daar loopt de perceelsgrens rechtdoor. In bijlage 1 (pagina 250) is de perceelsgrens niet evenwijdig ingetekend en loopt	Geen wijziging projectplan

			deze gedeeltelijk over uw perceel. Dit is een fout in deze bijlage. De bijlage zal niet worden aangepast aangezien dit rapport niet in bewerkbare vorm bij het waterschap aanwezig is. De inrichting zal worden uitgevoerd conform de ontwerp-tekening in bijlage I van het projectplan Waterwet.	
2	A	Inspreker merkt de beoogde ecologische verbindingszone aan als pertinent belemmerd, onverstandig en schadelijk voor zijn bedrijf.	Inspreker geeft geen nadere informatie over de gestelde belemmeringen of schade. Het waterschap heeft hierbij meer concrete informatie nodig van inspreker om opmerking beter te kunnen duiden/beoordelen. Het waterschap verwacht geen negatieve effecten voor aangrenzende percelen.	Geen wijziging projectplan
	B	Inspreker geeft aan dat het toekomstige beplantingsplan en gezaaide grassen schade doen ontstaan aan zijn bedrijf door wind en dieren.	Er zullen geen grassen worden ingezaaid. In het projectplan staat ten onrechte de term 'Inzaaien/laten ontwikkelen kruidenrijke vegetatie'. Dit is aangepast in het definitieve plan. Spontane ontwikkeling van kruidenrijke vegetatie zal worden toegepast. Inspreker geeft ook aan dat het beplantingsplan schade brengt door wind en dieren aan zijn bedrijf. Onduidelijk is voor het waterschap op welke manier deze schade kan worden veroorzaakt en welke schade dit brengt. Het waterschap heeft hierbij meer concrete informatie nodig van Inspreker om de opmerking beter te kunnen duiden/beoordelen.	Wijziging projectplan
	C	Inspreker benoemt dat volgens de Wildbeheerseenheid er te veel dassen in het gebied verblijven	De das is een van de doelsoorten waarvoor de EVZ als verbinding dient, maar naast de das zijn er veel andere plant- en diersoorten die profiteren van de EVZ als leefgebied of verbinding. De das is een beschermde soort volgens de wet natuurbescherming. Er kan daarom alleen in uitzonderlijke gevallen worden ingegrepen, bijvoorbeeld bij graverij in een primaire waterkering. Indien u schade van de das ondervindt kunt u terecht voor een tegemoetkoming bij Bij12.	Geen wijziging projectplan
	D	Inspreker benoemt dat 750 m2 wordt 'ingepikt' die men niet meer voor het bedrijf kan gebruiken, zonder dat hier een vergoeding tegenover staat.	Het waterschap neemt hierbij aan dat Inspreker duidt op de beschermingszone. In de Keur van het waterschap is de beschermingszone opgenomen. Ook is in de Keur opgenomen wat wel en niet in deze zone mag. In deze zone mogen bijvoorbeeld geen obstakels staan die het onderhoud kunnen hinderen. Eenjarige gewassen zoals mais en gras mogen wel in deze	Geen wijziging projectplan

			zone staan, maar meerjarige gewassen zoals bomen of asperges mogen niet in deze zone staan. Het waterschap hoeft geen grond aan te kopen of vergoedingen uit te keren om gebruik te maken van deze zone.	
	E	Inspreker benoemt dat een fietspad als dassengebied wordt bestempeld, terwijl de das een wild dier is dat zelf bepaalt waar hij gaat.	Het waterschap neemt hierbij aan dat Inspreker duidt op het fietspad langs de Wilsfoort. Het fietspad wordt niet aangepast of verwijderd en behoort niet tot het projectgebied. De EVZ zal parallel aan de weg worden afgerasterd met geschikte omheining om te voorkomen dat dassen de weg oversteken. De das kan zich via een speciale doorgang in het raster of via een beoogde loopplank onder de brug naar de overzijde van de weg verplaatsen.	Geen wijziging projectplan
3	A	Inspreker is onduidelijk wat de waterstand zal zijn na aanleg van de beoogde inrichting. De waterstand is belangrijk voor zijn bedrijf.	De beoogde maatregelen zijn door de hydroloog van het waterschap doorgerekend. Door het wegnemen van de vernauwing of flessenhals in de Leijgraaf zal de waterstand tussen stuw 211M en 211K met tussen de 10 tot 25 centimeter verlagen. Dit wordt uitgelegd in bijlage V – 'Memo flessenhals'.	Deze aanvulling is opgenomen in paragraaf 1.5 van het projectplan
	B	Inspreker merkt op dat het huidige onderhoud van de Leijgraaf en natuurstroken leidt tot ongewenst uitzaaien van distels.	Het waterschap inspecteert met regelmaat haar waterlopen en de daarbij behorende paden/EVZ's. Als woekering van akkerdistel ontstaat zal het waterschap hierop acteren met beheer door bijvoorbeeld eerder te gaan maaien (voor zaadzetting akkerdistel) of door de planten volledig te verwijderen. Dit doen wij als aanvulling op het reguliere onderhoud. Het waterschap doet haar best om zicht op te houden op voorkomen van woekering van distels. U kunt ook een melding doen bij het waterschap wanneer u een locatie constateert. Gezamenlijk kunnen we deze soort onder controle houden.	Geen wijziging projectplan
	C	Inspreker merkt op dat door inkalven van het talud (slecht onderhoud) voor onderhoud verder op het perceel van Inspreker wordt gereden.	Uit de legger volgt dat de aanliggend eigenaar verantwoordelijk is voor de instandhouding van het perceel naast de waterloop.	Geen wijziging projectplan
	D	Inspreker merkt op dat ongevraagd kweekgrond van zijn bedrijf is gebruikt bij een reparatie aan het talud enkele jaren geleden.	Dit is niet van toepassing op de plannen die nu ter inzage liggen.	Geen wijziging projectplan

	E	Inspreker maakt zich zorgen over het toekomstig onderhoud, wanneer de te onderhouden oppervlakte van het waterschap groter wordt.	Het onderhoud van de waterloop zal gebeuren conform afspraak; de bodem wordt met de boot onderhouden en het talud en werkpad 1 keer per jaar in het najaar. Het onderhoud van de EVZ zal voor de gehele Leijgraaf opnieuw bekeken worden. Er zal een nieuw beheer en onderhoudsplan opgesteld worden. Deze zal ingaan op ontwikkeling van de EVZ (eerste jaren) en vervolgens instandhouding van de EVZ. Dit onderhoud wordt uitbesteed aan een aannemer. Het onderhoud wordt gemonitord door een ecooloog. Indien nodig wordt het onderhoud aangepast.	Geen wijziging projectplan
4	A	Insprekers stellen dat de grondslag/noodzaak voor dit project ontbreekt.	De grondslag voor de realisatie van het project is tweeledig. - Waterschap Aa en Maas heeft in het WBP 2016-2021 vastgelegd dat zij 80 km EVZ en 90 km NVO wil realiseren. Naast deze bestuurlijke verankering kent het waterschap een eigen ambitie in het WBP waarbij het gaat om realisatie van 120 km EVZ en 25 km NVO. Voor de vispassages geldt dat het waterschap 80 stuwen passeerbaar wil maken voor vissen in de planperiode 2016-2021. In de Verordening Water Noord-Brabant van de Provincie Noord-Brabant zijn regels opgenomen voor het waterbeheer. Het waterschap voert deze uit. Daarnaast heeft het waterschap een wettelijke verplichting vanuit de Kaderrichtlijn Water ter bescherming en verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Dit kader geeft chemische en ecologische kwaliteitsdoelen, welke het waterschap verplicht is te realiseren uiterlijk in 2027. Hieronder vallen onder meer de opgave voor natuurvriendelijke oevers en vismigratieknelpunten. Daarnaast wordt met dit project een hydrologisch knelpunt op het traject tussen grofweg stuw 211M en 211K aangepakt ('flessenhals' in de Leijgraaf). Dit knelpunt is een restopgave voortkomend uit de GGOR Leijgraaf. Aanliggende eigenaren hebben aangegeven in het verleden hier wateroverlast te ondervinden. Binnen de GGOR is dit knelpunt niet opgepakt maar is ervoor gekozen om deze opgave integraal mee te nemen ('werk met werk maken') bij de realisatie van de EVZ-opgave voor	Geen wijziging projectplan

			de Leijgraaf. Om het hydrologisch knelpunt te kunnen oplossen wordt een deel van de bestaande ecologische verbindingszone opgeschoven zodat er meer ruimte ontstaan voor een robuust water.	
	B	Insprekers stellen dat herinrichting/uitbreiding van EVZ en NVO niet nodig is op het zogenoemde traject 'A50'.	Voor noodzaak EVZ/NVO voor herinrichting wordt verwezen naar het antwoord bij punt 1. Op het traject grofweg tussen de Meerkensloop en de Wilsfoort ligt deels een 10 meter brede EVZ welke nog niet voldoet aan het EVZ-streefbeeld. Hier wordt met dit project een ± 25 meter brede strook ingericht (en daarmee uitbreiding van huidige) welke voldoet aan de opgave en waarmee de EVZ doelstellingen kunnen worden gerealiseerd. Het betreft hier EVZ type zogenaamd 'nat kralensnoer' waarbij de inrichting moet voldoen aan 2,5 km/ha (gemiddeld 25 meter breed) Voor de doelsoorten das en struweelvogels is met name het kleinschalige landschap belangrijk. Deze doelsoorten zijn gebaat bij een robuuste droge EVZ. Op een aantal locaties is de EVZ onvoldoende robuust om conform dit streefbeeld (nat kralensnoer) te functioneren. De Leijgraaf is tevens een KRW-waterlichaam met een opgave voor natuurvriendelijke oevers (NVO) KRW-typering R20.	Geen wijziging projectplan
	C	Insprekers stellen dat herinrichting dan wel uitbreiding inclusief onderhoud mogelijk is zonder eigendom van cliënten.	De herinrichting/uitbreiding van zowel de EVZ als natuurvriendelijke oevers wordt gerealiseerd aan de westzijde van de waterloop. De oostzijde van de Leijgraaf verandert niet qua inrichting. Er wordt voor inrichting geen gebruik gemaakt van eigendommen van aanliggende eigenaren. Indien het noodzakelijk is om ten behoeve van de realisatie over eigendommen te rijden dan worden daarover vooraf afspraken gemaakt met de betreffende eigenaar. Het onderhoud is niet mogelijk zonder gebruik te maken van het eigendom van insprekers. Aanliggend eigenaren zijn op grond van de Waterwet verplicht het onderhoud te gedogen.	Geen wijziging projectplan
	D	Insprekers stellen dat het waterschap de eigendomssituatie niet goed in beeld heeft of consequenties voor aanliggende eigenaren	De eigendomssituatie is inmiddels onderzocht. Duidelijkheid en consequenties hiervan worden separaat van deze nota gedeeld met betreffende eigenaren.	Geen wijziging projectplan

		miskent. Alternatieven zijn ten onrechte niet onderzocht.	Wat betreft het onderzoeken van alternatieven is het onduidelijk wat bedoeld wordt met alternatieven.	
	E	Insprekers stellen dat de precieze inrichting onderhoudspad aan de oostzijde te onduidelijk om adequaat op te kunnen reageren.	De inrichting van het onderhoudspad aan de oostzijde is geen onderdeel van het projectplan. Er wordt enkel een beschermingszone weergegeven. Hier worden geen werkzaamheden uitgevoerd in het kader van de EVZ-opgave. In het projectplan zal deze zone worden veranderd naar 'beschermingszone'.	Wijziging projectplan
	F	Insprekers stellen dat het onderhoud inclusief frequentie van de EVZ/ Leijgraaf inclusief taluds, natuurvriendelijke oevers, verbreding watergang en onderhoudspaden niet geheel duidelijk omschreven is. Voor zover wel duidelijk schaaft het onderhoudsplan de belangen en rechten van cliënten in onevenredige mate. Dit is in strijd met het zorgvuldigheidsbeginsel.	Het waterschap heeft een toelichting gegeven over de manier waarop het onderhoud van de Leijgraaf, taluds en onderhoudspaden zal worden uitgevoerd. Indien gewenst wordt deze informatie nogmaals gedeeld met inspreker. Het onderhoud van de bodem van de Leijgraaf wordt met de boot uitgevoerd. Het talud van de Leijgraaf wordt onderhouden met een machine vanuit de kant. Het onderhoud vanaf de kant vindt in principe twee keer per jaar plaats. Hierover zijn echter met cliënten nieuwe afspraken gemaakt. Namelijk dat het onderhoud vanaf de kant een keer per jaar plaatsvindt in het najaar, als er zo veel mogelijk gewassen van het land zijn. Schade wordt zoveel mogelijk voorkomen. Eventuele gewasschade en/of structuurschade wordt vergoed. In geval van calamiteiten dient de beschermingszone te alle tijden bereikbaar en obstakelvrij te zijn. Het onderhoud van de EVZ en natuurvriendelijke oevers zal worden uitgewerkt in het onderhoudsplan voor de EVZ. Dit onderhoud zal gebeuren vanuit de EVZ zelf. Hiermee worden de belangen van insprekers niet geschaad.	Geen wijziging projectplan
	G	Insprekers stellen dat geen ontwerpbesluit ter wijziging legger is gepresenteerd terwijl dit noodzakelijk is. Het profiel van vrije ruimte en de beschermingszone en overige onnodige	Het projectplan Waterwet vormt de basis voor de leggerwijziging. Na de uitvoering wordt het projectgebied ingemeten en verwerkt in de legger. Een afzonderlijk leggerbesluit is daarom niet nodig. De beschermingszone wordt weergegeven ter volledigheid. Hier worden echter geen inrichtingsmaatregelen genomen.	Geen wijziging projectplan

		beperkingen dienen verwijderd te worden aan de oostzijde.		
	H	Insprekers zien geen overtuigende reden/noodzaak voor de 5 meter beschermingszone, niet alleen vanwege inkomensschade maar ook structuur en vermogensschade. In het verleden was het mogelijk om met smalspoortractoren vanaf het bestaande onderhoudspad het onderhoud uit te voeren. Dit kan volgens Inspreker in de toekomst ook.	De beschermingszone is een vastgestelde zone van 5 meter, vastgelegd in de legger. De beschermingszone is geen gevolg van het inrichtingsproject. Hierop is geen inspraak mogelijk in deze procedure, dit is namelijk al eerder vastgesteld.	Geen wijziging projectplan
	I	Insprekers stellen dat de financiële onderbouwing ontbreekt in het projectplan. Bijvoorbeeld de afweging tussen alternatieve methoden voor aanleg en onderhoud (smalspoor versus breedspoor tractoren).	Een alternatief voor de ontworpen inrichting is niet aan de orde. Voor de inrichting van de EVZ hanteert het waterschap streefbeelden voor EVZ's die zijn vastgelegd in 'streefbeelden voor ecologische verbindingzones (Kamsma, 2005). In 2021 heeft een actualisatie plaatsgevonden van de streefbeelden voor oppervlaktewateren én voor ecologische verbindingzones. Deze actualisatie is vastgelegd in het document 'Ecologische streefbeelden watersysteem'. Hierin zijn eisen vastgelegd voor ecologische inrichting en beheer en onderhoud. Deze streefbeelden zijn toegepast bij de ontwerpen in dit project. Ook heeft het waterschap kennis over de kosten die een dergelijke inrichting met zich meebrengt. Onderhoud aan de waterloop vanaf een onderhoudspad met een breedte van 1,5 m is alleen mogelijk door met behulp van smalspoormaterieel zeer kort op de insteek te rijden. Dit is niet alleen onveilig, maar om dit onderhoud sowieso te kunnen uitvoeren vanaf een dergelijk smal pad, dient de stabiliteit van het talud te allen tijde gegarandeerd te zijn. Om die reden is er in het verleden in toenemende mate onderwaterbeschoeiing langs waterlopen toegepast. De kosten voor het maaien van de waterlopen bedragen circa 3 – 4 miljoen euro per jaar voor het gehele beheergebied. Het beheergebied is opgedeeld in vier districten. In twee van de vier districten vindt het	Geen wijziging projectplan

			onderhoud aan de waterlopen nu vaak nog vanaf een smal onderhoudspad plaats. In het meerjarenprogramma baggeren en herprofilen (2011) is voor het eerst becijferd wat de jaarlijkse onderhoudskosten voor het garanderen van de stabiliteit van het talud op de lange termijn zijn. Deze zijn destijds geraamd op 2.1 miljoen euro. Daarmee zouden voor de betreffende districten de onderhoudskosten circa verdubbelen ten opzichte van de kosten voor maaionderhoud. Het veiliger kunnen werken en deze te verwachten kostenstijging zijn mede aanleiding geweest om in 2017 te starten met toekomstbestendig slootonderhoud. Door het onderhoud niet langer vanaf het 1,5 meter werkpad uit te voeren, maar vanuit de beschermingszone van 5 m, zoals in de andere twee districten gebruikelijk is, hoeven er namelijk nauwelijks meer oeververdedigende voorzieningen te worden aangebracht langs de waterlopen.	
	J	Insprekers stellen dat enkele profielen dienen te worden aangepast, zodat de oostzijde niet overstroomt bij hoogwater. i. In profiel E-E' is de voorde te hoog ingetekend. Ook is het onderhoudspad aan de westzijde hoger dan oostzijde. ii. Bij profiel F-F' is het onderhoudspad westzijde hoger dan oostelijk.	Inspreker heeft in beide gevallen een terecht punt. i. De instroomhoogte van de voorde bij profiel E-E' wordt aangepast, zodat deze wel functioneert om water de buffer in te laten lopen. Ook zal het onderhoudspad aan de westzijde worden verlaagd, zodat deze op gelijke hoogte met het onderhoudspad aan de oostzijde komt te liggen. ii. Ook ter hoogte van profiel F-F' wordt de hoogte van het onderhoudspad aan de westzijde op gelijke hoogte met de oostzijde gemaakt.	Wijziging projectplan
	K	Insprekers geven aan zorgen te hebben over het continu lekken van water door vispassages bij stuwen 211J en 211K.	Bij deze stuwen is een bekkenvistrap voorzien. In het ontwerp is een maatregel voorzien waarmee deze kan worden afgesloten. Deze maatregelen staat ook aangegeven op de ontwerptekening. De bekkenvispassages zullen buiten het paaiseizoen worden afgesloten, zodat er geen water onnodig continu wegstroomt.	Geen wijziging projectplan
	L	Insprekers geven aan dat in de ter visie gelegde stukken de bevestiging ontbreekt dat het peilregime niet verandert.	Het peilbeheer blijft ongewijzigd. Met andere woorden, de streefpeilen worden gehandhaafd zoals afgesproken in de GGOR van 2015. Echter, door het wegnemen van de vernauwing of flessenhals in de Leijgraaf zal de waterstand tussen stuw 211M en 211K naar verwachting met tussen de 10 en 25 centimeter zakken.	Deze aanvulling is opgenomen in paragraaf 1.5 van het projectplan

	M	Insprekers wensen een nulmeting op aanliggende percelen door het waterschap te laten uitvoeren om vermogenspositie veilig te stellen.	Onduidelijk is wat er bedoeld wordt met een nulmeting. Nadere duiding hiervan is nodig voordat het waterschap hierop kan reageren.	Geen wijziging projectplan
	Aanvulling zienswijze 7 dec	Inspreker geeft aan dat met het projectplan Waterwet dit ook het moment is om het onderhoud goed/kritisch te bekijken. Het waterschap heeft volgens de inspreker nu de ontwerpvrijheid, beleidsvrijheid, het budget en de grondpositie om te garanderen dat grondeigenaren met het onderhoud niet benadeeld worden.	Met het projectplan Waterwet EVZ Leijgraaf worden waterstaatswerken aangelegd dan wel gewijzigd. Het betreft hierbij onder meer de aanleg van de ecologische verbindingszone, het verplaatsen van een stuw en afgraven van de oevers. Het projectplan is noodzakelijk omdat er iets verandert aan het watersysteem. In het projectplan is een onderhoudsparagraaf opgenomen die voorziet in een beschrijving hoe het onderhoud in de EVZ zal worden uitgevoerd. Het onderhoudsplan wordt separaat opgesteld en maakt formeel geen onderdeel uit van het projectplan Waterwet. Het toekomstig onderhoud langs de Leijgraaf vloeit voort uit beleid en niet uit het onderhavige projectplan. Ook wanneer het waterschap geen opgave zou hebben voor het realiseren van ecologische verbindingszone zou het onderhoud conform het beleid 'Toekomst bestendig onderhoud' uitgevoerd worden. Het (vervolg) gesprek over het onderhoud van de Leijgraaf zal separaat van dit projectplan met inspreker worden gevoerd. Hierover wordt met inspreker nog een afspraak (in het veld) gemaakt.	Geen wijziging projectplan
5	A	Inspreker stelt dat de beoogde inrichting niet leidt tot een aaneengesloten tweezijdige flankerende zone langs de waterlopen.	Inspreker geeft aan dat de EVZ geen aaneengesloten tweezijdige bufferzone langs de waterlopen betreft. Het klopt inderdaad dat het waterschap niet een aaneengesloten tweezijdige EVZ realiseert. Voor het realiseren van de EVZ's hanteert het waterschap streefbeelden voor EVZ's die zijn vastgelegd in 'streefbeelden voor ecologische verbindingszones (Kamsma, 2005). In 2021 heeft een actualisatie plaatsgevonden van de streefbeelden voor oppervlaktewateren én voor ecologische verbindingszones. Deze actualisatie is vastgelegd in het document 'Ecologische streefbeelden watersysteem'. Hierin zijn eisen vastgelegd voor ecologische inrichting en beheer en onderhoud. Voor	Geen wijziging projectplan

			zowel de Leijgraaf, de Schijndelse- en Molenheideloop als voor de Groote Wetering is gebruik gemaakt van de eisen welke in deze streefbeelden zijn vastgelegd. Hierin is ook opgenomen dat met een eenzijdige inrichting kan worden voldaan aan het streefbeeld. Voor wat betreft het niet aaneengesloten zijn van de EVZ's is het inderdaad zo dat het hier veelal gaat om een aanzet of een (volgende) stap richting een aaneengesloten ecologische verbindingszone. Voor zowel de Leijgraaf als voor de Groote Wetering en Schijndelse- en Molenheideloop geldt dat er nog een restopgave is na inrichting van deze projecten. Dit houdt in dat het waterschap in de toekomst de ontbrekende schakels in de ecologische verbindingszone wil realiseren.	
	B	Inspreker geeft aan dat bij de plangevolgen naast de natuurwaarde beoordeling op grond van de flora en fauna ook moet worden bekeken wat de gevolgen zijn voor een toekomstige rehabilitatie.	Waterschap Aa en Maas beoogt gaat bij het bepalen van de ambities uit van de ook onder punt 2 genoemde 'Ecologische streefbeelden watersysteem'. In dit document zijn ten behoeve van het realiseren van de Kaderrichtlijn Water doelstellingen de watersysteemanalyses (Ecologische sleutelfactoren voor stromende wateren, STOWA) het vertrekpunt. Bij het maken van plannen voor inrichting van natuurvriendelijke oevers vormt dit kader de basis/ het uitgangspunt voor herstel van deze watersystemen. De streefbeelden voor EVZ's komen overeen met de typen die worden onderscheiden in het provinciale beleid (Groene Schakels: Provincie Noord-Brabant, 2009). Hiervan zijn de watergebonden EVZ typen uitgewerkt (moeraszone en nat kralensnoer). In het document 'Ecologische Streefbeelden watersysteem' is aangegeven welk type ecologische verbindingszone bij welke watertype en bij welke functie past. Het document stelt eisen ten aanzien van inrichting en beheer & onderhoud om de vastgelegde doelstellingen vanuit KRW en EVZ te kunnen realiseren. Het Flora & fauna onderzoek of natuurwaarden onderzoek waarnaar de inspreker verwijst is uitgevoerd met het primaire doel om de effecten van ruimtelijke ingrepen, zoals inrichtingswerkzaamheden, op aanwezige flora & fauna in beeld te brengen.	Geen wijziging projectplan

	C	Inspreker geeft aan dat geborgd dient te worden dat binnen een ruime bufferzone rondom de inrichting geen ongewenste ontwikkelingen zoals ontgroning, ophoging, egalisatie, intensivering, bebouwing, wegenbouw en dergelijke plaatsvinden.	In de bestemmingsplannen is vastgelegd welke toekomstige ontwikkelingen in het ruimtelijke domein en daarmee ook de directe omgeving van de in te richten ecologische verbindingzones mogelijk zijn. De beoogde inrichting van dit project heeft hier geen invloed op en kan hier niet in faciliteren.	Geen wijziging projectplan
6.	A	Inspreker heeft bedenkingen bij verplaatsing van stuw 211J. Bedenkingen zitten onder andere in hoge maatschappelijke investering. Inspreker vraagt zich af waarom stuw niet op huidige positie behouden blijft.	Om een goed functionerende bekkervispassage te kunnen realiseren is het verplaatsen van de stuw noodzakelijk. Bij het bepalen van de nieuwe locatie zijn technische aspecten (o.a. aanwezigheid kabels en leidingen) meegenomen.	Geen wijziging projectplan
	B	Inspreker heeft ideeën (o.a. waterberging) die hij graag met het waterschap wil bespreken waarmee inrichting van het gebied mogelijk verbetert. Inspreker ziet kansen om de inrichting van de EVZ en zijn eigen perceel beter op elkaar af te stemmen.	Waterschap en gemeente Uden hebben aangegeven graag mee te denken met deze meekoppelkansen. Samen met Inspreker en de gemeente Uden is de EVZ inrichting tussen grofweg Munterweg en Torenweg geoptimaliseerd waarmee zowel de ecologische kwaliteit van de EVZ is verbeterd en eveneens kansen zijn geboden voor recreatie.	Wijziging projectplan
	C	Inspreker mist een recreatieve functie (wandelfietspad) langs de Leijgraaf.	De plannen zijn in samenwerking met de gemeenten Uden en Meijerijstad tot stand gekomen. Binnen de scope van het project zijn geen recreatieve voorzieningen opgenomen.	Geen wijziging projectplan
7.	A	Uit het archeologisch onderzoek van BODAC blijkt een lage tot soms middelhoge archeologische verwachting. Inspreker merkt op dat deze waarde minimaal 5 (middelhoog) is. Inspreker wenst een herziening van dit advies op basis van een andere kaart.	Zoals beschreven op pagina 13 van het rapport heeft het onderzoeksbureau getracht om de verschillende gemeentelijke verwachtings- en/of beleidskaarten op elkaar aan te laten sluiten. Dit is met name gebaseerd op de omschrijvingen van de verwachtingen en het aantal vrij te verstoren vierkante meters. Hierdoor kan het zijn dat in het ene geval een op de gemeentelijke kaart 'middelhoge verwachting' wordt bijgesteld naar een 'lage verwachting' maar dit kan ook andersom het geval zijn. Het plangebied waar inspreker vragen over heeft betreft grotendeels de gemeente Uden en een klein gedeelte Meierijstad. Binnen de gemeente Uden heeft het gebied op de gemeentelijke kaart (zie verder) inderdaad een middelhoge verwachting, maar gezien de vrije verstoring hier 2.500 m2 is, is hier een lage verwachting van gemaakt.	Geen wijziging projectplan

			Ter vergelijking, in de gemeente Sint-Michielsgestel (ook aanwezig in deze rapportage) is de maximale vrije verstoring 100 m2 bij een middelhoge verwachting. Er is, zoals inspreker stelt, nergens sprake van een hoge verwachting binnen het door ons aangehouden onderzoeksgebied. Ten aanzien van de opmerking dat een groter oppervlakte dan 2.500 m2 en dieper dan 40 cm wordt verstoord; dit is inderdaad het geval, daarom is dit bureauonderzoek ook uitgevoerd. Dit betekent niet dat voor alle werkzaamheden ook direct archeologisch vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd.	
	B	Rituele deposities zijn sporadisch en één gat op één plek geeft geen garantie voor een gat op een andere plek. Volgens de inspreker is dit geen correcte indicator. De kans dat er iets ligt is redelijk aanwezig langs de hele Leijgraaf, dus de argumentatie om daarom verder geen onderzoek te doen, is erg vreemd volgens inspreker.	Bij beekdalen is altijd kans op archeologische puntvondsten. Het is echter wel zo dat er al relatief grote delen van de Leijgraaf eerder archeologisch onderzocht zijn bij eerdere herinrichtingen, waarbij geen van deze objecten zijn aangetroffen. Dit kan mede verklaard worden door het feit dat de huidige Leijgraaf vrijwel overal een in de Middeleeuwen gegraven loop betreft, waar het eerder een dunner stroompje binnen een breder drassig/moerassig gebied zal zijn geweest. Zoals ook uit vondstmeldingen bekend is, waarvan inspreker er één aangetroffen heeft, bevinden deze zich allen relatief ver van de huidige waterloop. Het gaat hier dus vooral over een kansberekening op het aantreffen van archeologische resten, waarbij inderdaad ook de afweging van kosten tegenover eventuele kenniswinst wordt gezet. Dit wordt opnieuw getoetst bij de definitieve versie van de rapportage, wanneer ook de gemeenten het rapport hebben beoordeeld.	Geen wijziging projectplan
	C	Inspreker merkt op dat op de kruising Wilsfoort en Kraanmeer een hoeve gestaan heeft (zeker in de late middeleeuwen), op Erps gebied. Dit is bekend uit meerdere aktes. Het is aannemelijker dat het dichterbij de Leijgraaf heeft gestaan dan de kruising met Duifhuizerweg. Inspreker merkt op dat dit niet opgenomen is in het rapport.	Dit is waardevolle informatie, die in de volgende versie van het rapport zal worden verwerkt. Sinds het onderzoek langs de Leijgraaf is meer onderzoek in beekdalen uitgevoerd door het bureau en zijn zij zich meer bewust van het belang, en potentiële ouderdom van dergelijke locaties.	Geen wijziging projectplan

D	Inspreker merkt op dat de Wilsfoort waarschijnlijk een oversteekplaats uit vroeger tijden was. Dit wordt volgens inspreker tevens ondersteunt door het toponiem van die kruising (Knipperdul), en het traject van weggetjes dat veel naar die ene plek toe leidt, vooral goed zichtbaar vanaf de richting uit Veghel/Erp. Inspreker wijst erop dat een dergelijke oversteekplek meer materiaal en sporen kan opleveren dan elders.	Dit is waardevolle informatie, die in de volgende versie van het rapport zal worden verwerkt. Sinds het onderzoek langs de Leijgraaf is meer onderzoek in beekdalen uitgevoerd door het bureau en zijn zij zich meer bewust van het belang, en potentiële ouderdom van dergelijke locaties.	Geen wijziging projectplan
E	Daarnaast loopt er een oude weg of voetpad dwars door het plangebied bij de Torenweg, die mogelijk onderdeel kan uitmaken van een groter traject langs de Leijgraaf beek, uit onbekend vroeger tijden, maar laten we even ten tijde van de kanalisatie aanhouden (volle middeleeuwen). Dit kan waardevolle informatie opleveren. Verder is daar een Romeins/Keltisch brons muntje gevonden, enkele meters vanaf of net in het plangebied bij het perceel aan de Torenweg, op het traject van het oude pad/weg. Scherfmateriaal is overigens weinig gevonden op die plek, maar dat is te verklaren door grondverplaatsingen op die plek. Dat wil niet zeggen dat er niets onder zit.	Dit is waardevolle informatie, die in de volgende versie van het rapport zal worden verwerkt. Sinds het onderzoek langs de Leijgraaf is meer onderzoek in beekdalen uitgevoerd door het bureau en zijn zij zich meer bewust van het belang, en potentiële ouderdom van dergelijke locaties.	Geen wijziging projectplan
F	Inspreker vraagt rekening te houden met het traject van de oude Torenweg, ondanks dat dit traject eerder vergraven is.	Dit is waardevolle informatie, die in de volgende versie van het rapport zal worden verwerkt. Sinds het onderzoek langs de Leijgraaf is meer onderzoek in beekdalen uitgevoerd door het bureau en zijn zij zich meer bewust van het belang, en potentiële ouderdom van dergelijke locaties.	Geen wijziging projectplan
G	Inspreker begrijpt niet dat een lage archeologische verwachting is toegekend aan dit gebied. Dit spreekt de eigen bevindingen, de bevindingen van inspreker en de archeologische waardenkaart van Uden tegen.	Zoals te lezen is in de rapportage, is de archeologische verwachting laag. Dit spreekt de bevindingen niet tegen. Een archeologische waardenkaart is een algemeen instrument waarmee een archeologische verwachting is opgesteld, met name op basis van landschappelijke gegevens (bijvoorbeeld hoger gelegen gebieden zijn aantrekkelijk voor bewoning).	Geen wijziging projectplan

			Dit is relatief globaal. Een bureauonderzoek is gericht op een specifiek gebied verzamelt specifieke informatie over dat gebied. Daarom komt het vaak voor dat uit de bureaustudie een verwachting naar voren komt die anders is dan de waardenkaart van de gemeente. In dit geval is de waarde lager uitgekomen. Uw benoemde waarden zoals de oversteekplaatsen, wegen en hoeve zullen nader bekeken worden. Het rapport is tot op heden een conceptrapportage, waarop reactie/beoordeling van alle in het rapport behandelde gemeenten nog komt. Het kan zijn dat adviezen nog veranderen op basis van hoe de adviseurs archeologie van de gemeenten het rapport beoordelen en/of aan vervolgonderzoek eisen.	
	H	In het historisch vooronderzoek van BODAC staat genoemd dat een minimale onderzoeksdiepte van 1.00 m1 aangehouden dient te worden, omdat rekening moet worden gehouden met de vermenging in de leeflaag door grondbewerkingen. Inspreker vraagt of dit betekent dat er minimaal 1 meter moet worden afgegraven voor inrichting van het plangebied bij de Torenweg.	In de vooronderzoeken wordt een maximale indicatieve diepteligging gehanteerd. Dit komt omdat de maaiveldhoogte ten tijde van de Tweede Wereldoorlog meestal niet exact bekend of te achterhalen is. Dit geldt ook voor het gebied in Uden. Uit eerder onderzoek en opsporing blijkt dat gedumpte munitie doorgaans tot 1.5 m1 minus maaiveld van de Tweede Wereldoorlog wordt aangetroffen. Eventuele naoorlogse bodemroeringen kunnen daar inderdaad verandering in brengen. Er zijn op deze locatie echter geen concrete aanwijzingen gevonden dat de maaiveldhoogte sindsdien significant is veranderd. Aanwezigheid van eventuele militaire infrastructuur (loopgraven, kraters etc.) is wel bestudeerd. Een contra-indicatieonderzoek (onderzoek naar eventuele naoorlogse bodemroeringen en/of veranderingen) is niet uitgevoerd. De conclusies hebben derhalve enkel betrekking op de oorlogsperiode en niet op de periode daarna.	Geen wijziging projectplan